

Uz sākumlapu>Tiesāšanās procedūras>Civillietas>Pierādījumu iegūšana

Pierādījumu iegūšana

Ungārija

1 Pierādīšanas pienākums

Pierādīšanas pienākums ir tam lietas dalībniekam, kura intereses tiek negatīvi ietekmētas, ja centieni sniegt pierādījumus ir nesekmīgi.

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Pušu pienākums ir apliecināt lietai nozīmīgos faktus un sniegt pierādījumus, lai pamatotu savus apgalvojumus, ja tiesību aktos nav paredzēts citādi. Ja tiesību aktos nav paredzēts citādi, lietai nozīmīgie fakti ir jāpierāda pusei, kura ir ieinteresēta, lai tiesa šos faktus atzītu par patiesiem, un sekas, ko rada pierādījumu trūkums vai nespēja pierādīt lietas faktus, uzņemtas tā pati puse. Darba strīdu gadījumā darba devējam ir jāpierāda darba koplīguma un visu to iekšējo noteikumu un instrukciju saturs, kas ir vajadzīgas prasības izlemšanai, visu to dokumentu saturs, kuru izstrāde ir darba devēja kompetencē un kuri ir vajadzīgi, lai pieņemtu lēmumu par juridisko strīdu, ar pieprasītajiem pabalstiem saistīto aprēķinu pareizība, ja tā ir apstrīdēta, un visu pabalstu izmaksa strīdu par darba samaksu gadījumā.

Ja strīds attiecas uz darba attiecībām publiskajā sektorā, publiskā sektora iestādei ir jāpierāda to vispārpiemērojamo normu un instrukciju saturs, kas ir vajadzīgas prasības izlemšanai, visu to dokumentu saturs, kuru izstrāde ir publiskā sektora iestādes kompetencē un kuri ir vajadzīgi, lai pieņemtu lēmumu par juridisko strīdu, ar pieprasītajiem pabalstiem saistīto apstrīdēto aprēķinu pareizība un visu pabalstu izmaksa strīdu par darba samaksu gadījumā.

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Ārkārtas situācijās tiesa var atzīt par patiesu faktu, kas jāpierāda pusei, kuru ietekmē ārkārtas situācija, ja tiesai nav šaubu par tā patiesumu. Tiesa var atzīt faktisku apgalvojumu par patiesu, ja tai nav šaubu par tā patiesumu un ja to atzīst pretējā puse, puses to atspoguļo vienādi, pretējā puse to neapstrīd, neraugoties uz tiesas aicinājumu to darīt, vai ja tas ir uzskatāms par neapstrīdamu saskaņā ar šo likumu. Faktus, ko tiesa uzskata par vispārzināmiem vai kas tiesai ir oficiāli zināmi, tiesa ņem vērā arī tad, ja uz tiem nav atsaukusies neviena no pusēm. Tiesa ņem vērā juridiskas prezumpcijas *ex officio*, tostarp apstākļus, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir uzskatāmi par patiesiem, ja nav pierādījumu par pretējo. Piemēram, ģimenes tiesībās ir ierobežots skaits neapstrīdamu prezumpciju un faktu, ko saskaņā ar tiesību aktiem nevar apstrīdēt.

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Ungārijas civilprocesa normās nav paredzēts tiesas pārliecības minimālais līmenis. Ja tiesību aktos nav noteikts citādi, tiesai nav ierobežojumu attiecībā uz konkrētu formālu pierādīšanas noteikumu, metožu vai līdzekļu piemērošanu un tā var brīvi ņemt vērā pušu sniegtus pierādījumus vai jebkurus citus pierādījumus, kas ir piemēroti lietas faktu noskaidrošanai. Taču tas neattiecas uz juridiskām prezumpcijām, tostarp tiesību normām, kas paredz, ka konkrēti fakti ir uzskatāmi par patiesiem, ja nav pierādījumu par pretējo. Tiesa noskaidro lietas faktus, salīdzinot un atsevišķi un kopumā izvērtējot pušu sniegtās liecības un rīcību tiesvedības laikā, kā arī lietas izskatīšanas gaitā iegūtos pierādījumus un citu ar prasību saistīto informāciju atbilstoši savai pārliecībai.

2 Pierādījumu iegūšana

Tiesa iegūst pierādījumus ar mērķi noskaidrot faktus, kas vajadzīgi, lai pieņemtu lēmumu par strīdu.

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Ja tiesību aktos nav paredzēts citādi, lietai nozīmīgie fakti ir jāpierāda pusei, kura ir ieinteresēta, lai tiesa šos faktus atzītu par patiesiem, un sekas, ko rada pierādījumu trūkums vai nespēja pierādīt lietas faktus, uzņemtas tā pati puse. Civilprocesā tiesa var uzdot iegūt pierādījumus *ex officio*, ja to pieļauj tiesību akti.

Administratīvajā procesā tiesa var uzdot iegūt pierādījumus *ex officio* saistībā ar faktiem vai pierādījumiem, kas pamato apstākļus, kuri tiesai jāņem vērā *ex officio*, ja ir noticis pārkāpums, kas apdraud nepilngadīgo vai personu, kurai ir tiesības uz invaliditātes pabalstiem, vai ja to paredz tiesību akti.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Tiek uzklauti liecinieki, iegūti ekspertu atzinumi un vajadzības gadījumā tiek uzklauti eksperti, tiek veiktas pārbaudes, personām, kuru rīcībā ir dokumenti, videoieraksti, audioieraksti un audiovizuāli ieraksti vai citi lietiski pierādījumi, tiesa liek tos uzrādīt.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Tiesai nav saistoši pušu pieteikumi par pierādījumu sniegšanu vai lēmumi attiecībā uz pierādījumu sniegšanu. Tiesa var noraidīt pieteikumu par pierādījumu sniegšanu, ja pieteikums par pierādījumu sniegšanu nav iesniegts saskaņā ar 2016. gada Civilprocesa kodeksa likuma CXXX noteikumiem, izņemot gadījumus, kad tiesību aktos ir noteikts citādi, vai puse, kurai ir pienākums segt pierādījumu iegūšanas izmaksas, nav izpildījusi pienākumu veikt priekšsamaksu, neraugoties uz to, ka tā ir aicināta to darīt. Tiesa noraida pieteikumu par pierādījumu sniegšanu vai pārtrauc jau uzdoto pierādījumu iegūšanu, ja tas nav vajadzīgs sprieduma pieņemšanai par juridisko strīdu.

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Pierādījumu veidi ietver pierādījumus, kas iegūti no lieciniekiem, ekspertu atzinumus, dokumentus, videoierakstus, audioierakstus, audiovizuālus ierakstus un citus lietiskus pierādījumus. Pierādīšanas līdzekļus nevar pieņemt, ja tie ir izslēgti saskaņā ar tiesību aktiem vai uz tiem attiecas nosacījumi un tie nav izpildīti. Pierādījumus var iegūt, veicot pārbaudi. Tiesas procesā nevar sniegt ar zvērestu apstiprinātus paziņojumus.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Saskaņā ar tiešo pierādījumu principu liecinieki un eksperti parasti sniedz liecību tiesas sēdē. Ja lietas dalībnieks vēlas pierādīt savus apgalvojumus ar dokumentiem, viņam(-ai) attiecīgais dokuments jāpievieno pieteikumam vai jāuzrāda tiesas sēdē. Dokumentam svešvalodā jāpievieno vismaz vienkāršs tulkojums ungāru valodā. Ja rodas šaubas par tulkotā teksta precizitāti vai pilnīgumu, jāizmanto apliecināts tulkojums, kura trūkuma gadījumā tiesa dokumentu neņem vērā. Pēc tās puses lūguma, kas sniedz pierādījumus, tiesa var uzlikt par pienākumu pusei, kurai ir pretējas intereses, darīt pieejamus visus dokumentus, kas ir tās rīcībā un kas tai saskaņā ar civiltiesību normām jebkurā gadījumā būtu jāizpauž vai jāuzrāda. Šāds pienākums pusei, kam ir pretējas intereses, ir jo īpaši tad, ja dokuments ir izdots tās puses interesēs, kura uzrāda pierādījumus vai apliecina tiesiskas attiecības, kas skar šo pusi, vai attiecas uz tiesas sēdi, kura ir saistīta ar šādām tiesiskām attiecībām. Ja dokuments ir tādas personas rīcībā, kas nepiedalās tiesas procesā, tiesa dokumenta iegūšanai piemēro noteikumus par pārbaudēm. Pēc lietas dalībnieka lūguma uzrādīt pierādījumus tiesa rīkojas, lai iegūtu dokumentus vai informāciju, kas ir tiesas, notāra, citas publiskas iestādes, administratīvas struktūras vai citas organizācijas rīcībā, ar nosacījumu, ka dokumenta vai

informācijas izpaušanu puse nevar pieprasīt tieši. Oriģināldokuments nav jāiegūst, ja nav vajadzības to pārbaudīt un lietas dalībnieks tiesas sēdes laikā uzrāda apliecinātu vai vienkāršu tā kopiju. Dokumenta sūtīšanu var atteikt tikai tad, ja tajā ir klasificēta informācija.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Parasti nav.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Parasti šāda pienākuma nav. Izņēmuma gadījumos, piemēram, procesā, ar ko pasludina personas rīcībnespēju, tiesai ir pienākums pieaicināt ekspertu psihiatrijas jomā, lai tas novērtētu atbildētāja psihisko stāvokli.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Jā, taču atsevišķos gadījumos viņi var atteikties liecināt.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

No pierādījumu sniegšanas var atteikties šādas personas:

pušu radnieki;

persona, kas ar savu liecību apsūdzētu sevi vai radnieku noziedzīga nodarījuma izdarīšanā attiecībā uz konkrēto jautājumu;

persona, kam ir pienākums neizpaust profesionālo noslēpumu, ja ar liecības sniegšanu tiktu pārkāpts minētais pienākums, izņemot gadījumus, kad attiecīgā puse viņu no šā pienākuma atbrīvo;

persona, kam jāievēro komercnoslēpuma neizpaušanas pienākums attiecībā uz jautājumiem, kuru gadījumā ar liecības sniegšanu šis pienākums tiktu pārkāpts, izņemot gadījumus, kad dati, uz kuriem attiecas liecība, nav uzskatāmi par komercnoslēpumu saskaņā ar Likumu par piekļuvi sabiedrību interesējošiem datiem un sabiedrības interešu nolūkos pieejamiem datiem, vai ja strīda priekšmets ir jautājums par to, vai attiecīgie dati ir sabiedrību interesējoši vai pieejami sabiedrības interesēs;

strīdā iesaistītais mediators / mediācijas procesa eksperts, mediju satura nodrošinātāji un personas, ko tie nodarbina vai kam ar tiem ir līdzīgas attiecības, saistībā ar jautājumiem, kuru gadījumā liecības sniegšana nozīmētu tās personas identitātes atklāšanu, kas tiem kā mediju satura nodrošinātājiem ir sniegusi informāciju.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Lieciniekiem, tiesas ieceltiem ekspertiem, pārbaudāma dokumenta vai priekšmeta īpašniekiem un citām personām, kuru līdzdalību pierādījumu iegūšanā tiesa uzskata par nepieciešamu (turpmāk kopā "pierādījumu sniedzēji"), ir pienākums piedalīties pierādījumu iegūšanā. Ja pierādījumu sniedzējs nepilda savu pienākumu un nav iepriekš lūdzis attaisnot neierašanos tiesā ar pamatotu iemeslu, tiesa liek pierādījumu sniedzējam atlīdzināt radušās izmaksas, var uzlikt naudas sodu, var izdot rīkojumu par pierādījumu sniedzēja obligātu ierašanos, var samazināt pierādījumu sniedzēja atlīdzību un var informēt pierādījumu sniedzēja priekšnieku, vadītāju vai darba devēju par viņa(-s) neierašanos. Tiesa vienlaikus var piemērot vairāk nekā vienu no šiem piespiedu līdzekļiem.

Piespiedu līdzekļus nevar piemērot nepilngadīgai personai, kas jaunāka par četrpadsmit gadiem, bet tās juridiskajam pārstāvim var pieprasīt atlīdzināt radušās izmaksas un var piemērot naudas sodu.

Ja pierādījumu sniedzējs pēc piespiedu līdzekļa piemērošanas izpilda savu pienākumu vai lūdz attaisnot neierašanos tiesā ar pamatotu iemeslu, tiesa atceļ rīkojumu par piespiedu līdzekļa piemērošanu.

Liecinieks var iesniegt atsevišķu apelācijas sūdzību par lēmumu, kas uzliek viņam(-ai) pienākumu liecināt. Apelācijas sūdzība aptur liecinieka iztaujāšanu. Ja liecinieka atteikums liecināt ir acīmredzami nepamatots, tiesa, kas izskata apelācijas sūdzību, var piemērot lieciniekam naudas sodu, bet tiesa, kas izskata pamatlietu, var likt lieciniekam atlīdzināt radušos izdevumus.

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Liecinieka juridisko pārstāvi nevar uzklaut kā liecinieku, izņemot gadījumus, kad viņa(-s) pārstāvētā fiziskā persona ir kompetenta piedalīties tiesas procesā.

Personu, kas ir darbojusies kā aizstāvis, nevar uzklaut kā liecinieku jautājumā, par kuru tā ir uzzinājusi, pildot aizstāvja pienākumus, un liecināt nevar arī persona, kas nav atbrīvota no konfidencialitātes pienākuma ar klasificētu informāciju saistītā jautājumā.

Nepilngadīgas personas, kas jaunākas par četrpadsmit gadiem, var uzklaut kā lieciniekus vienīgi tad, ja no viņu liecībām sagaidāmos pierādījumus nav iespējams iegūt citādi.

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzklaut liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzklaut videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekli palīdzību?

Liecinieki ierodas uz tiesas sēdi pēc tiesas izsaukuma, un viņus parasti uzklaut tiesas priekšsēdētājs vai tiesnesis, ja lietu izskata tiesa viena tiesneša sastāvā.

Pēc tā lietas dalībnieka lūguma, kas ir pieaicinājis liecinieku, tiesas priekšsēdētājs var ļaut šim lietas dalībniekam būt pirmajam, kas tieši uzdod lieciniekam jautājumus, un pēc tam ļaut pretējai pusei uzdod jautājumus, ja pretējā puse ir izteikusi šādu lūgumu. Šādos gadījumos tiesas priekšsēdētājs un pārējie tiesas locekļi var uzdod lieciniekam jautājumus pēc lietas dalībnieku veiktās iztaujāšanas.

3 Pierādījuma izvērtēšana

Tiesa noskaidro lietas nozīmīgos faktus, salīdzinot un atsevišķi un kopumā izvērtējot pušu sniegtās liecības un rīcību tiesvedības laikā, kā arī lietas izskatīšanas gaitā iegūtos pierādījumus un citu ar prasību saistīto informāciju atbilstoši savai pārliecībai.

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Pierādījumi vai jebkura to daļa ir pretlikumīgi un tos nedrīkst izmantot tiesas procesā, ja:

- a) tie ir iegūti vai uzrādīti, pārkāpjot vai apdraudot personas tiesības uz dzīvību un fizisku neaizskaramību;
- b) tie ir iegūti, izmantojot jebkuru citu pretlikumīgu metodi;
- c) tie ir iegūti prettiesiskā ceļā;
- d) to iesniegšana tiesai pārkāptu personas tiesības.

Izņemot gadījumus, kad pierādījumi ir iegūti vai uzrādīti, pārkāpjot vai apdraudot personas tiesības uz dzīvību un fizisku neaizskaramību, tiesa izņēmuma kārtā drīkst pieņemt prettiesiskā ceļā iegūtos pierādījumus, pienācīgi ņemot vērā likumpārkāpuma īpašos apstākļus un apmēru, tiesiskās intereses, ko ietekmējis likumpārkāpums, prettiesiskā ceļā iegūto pierādījumu ietekmi uz faktu noskaidrošanu, citu pierādījumu svaru un visus pārējos lietas apstākļus.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Lietas dalībnieku liecības tiesa neuzskata par pierādījumu, tomēr lietas faktu noskaidrošanas gaitā, kā aprakstīts 3. iedaļā, tiesa izvērtē arī lietas dalībnieku apgalvojumus.

Lapa atjaunināta: 15/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.